

Een Cultureel In(ter)disciplinair Lab

Voorbij disciplines om andere
manieren van zijn te belichamen

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Over Baltan Laboratories	3
Missie	4
Onze visie voor 2023	5
Samenwerkingen	5
Highlights 2023	6
Communicatie en persknipsels	9
Organisatie en culturele codes	10
Activiteiten Overzicht	13

1. Voorwoord

In 2023 voerden we meerdere grote en kleine projecten uit over verschillende onderwerpen. We werkten onder andere met Crypto Art en de NFT markt, oefenden met andere manieren van met ons lichaam omgaan en proefden eetbare aarde om de verbondenheid tussen het menselijk lichaam en het lichaam van onze planeet te ervaren. Ons uiteindelijke doel van alle programmaonderdelen was om een andere manier van leven te oefenen. We keken daarbij voorbij disciplines en reductionistische oplossingen, in plaats daarvan verwelkomden we een diversiteit van stemmen en wereldbeelden. Zo zochten we samen met ons publiek naar manieren om onzekerheid te omarmen en onze toewijding te behouden voor dat waar we om geven.

Het is voor ons van belang om hier de maatschappelijke en ecologische worstelingen die zich in 2023 voortzetten of uitbarstten te noemen. Terwijl we deze woorden schrijven, zet de oorlog in Oekraïne zich voort en ook de belegering van Gaza is nog gaande. Onze klimaatdoelen zijn niet langer bereikbaar en de opwarming van de aarde wordt voor iedereen voelbaar. We moeten de onzekerheid van de moderne wereld erkennen, en met deze onzekerheid verder gaan, in plaats van onze toevlucht te zoeken in onverschilligheid of elkaars inspanningen te belemmeren met catastrofisme en wanhoop. We zoeken naar hoop en motivatie om te bewegen naar een meer duurzame gemeenschap van alle wezens.

In 2023 creëerde Baltan verschillende mogelijkheden om te verkennen en te oefenen wat andere manieren van leven kunnen zijn, wat dat anders precies is. In het **ARTeCHÓ Fellowship Programma** (Creative Europe project) onderzochten 15 kunstenaars in een peer-to-peer leergemeenschap Crypto Art, blockchain en NFTs en wat deze technologieën voor hun praktijk kunnen betekenen. De kunstenaars, zowel startend als gevestigd, gebruikten deze technologieën om het in hun projecten te hebben over o.a. kolonialisme, feminisme, anders dan menselijke intelligentie en herinneringen aan de co-existentie van meerdere soorten. De fellows lieten ons een koppeling zien tussen de digitale wereld en haar (fysieke) impact op sociale en economische rechtvaardigheid, biodiversiteiten en klimaat. Hun projecten laten zien hoe de toekomst eruit zou kunnen zien als we macht en marktstructuren decentraliseren, of als we toestaan dat licht of een andere dan menselijke intelligentie ons economische systeem stuurt.

Ianis Dobrev sloot zijn residentie bij Baltan af met een workshop over zijn project **Cnidarian Economics: Rethinking the Automation of Finance with**

Chimera Intelligence. Ianis zoekt naar een oplossing voor de onhoudbaarheid van ons economische systeem waarin eigenbelang van menselijke actoren en kortetermijnoplossingen voorop staan en waarbinnen het welzijn van toekomstige generaties van mensen en andere wezens wordt verwaarloosd. Hij introduceert het idee om Kunstmatige Intelligentie (AI) te gebruiken om menselijke en niet-menselijke intelligentie te combineren om zo ons economische systeem diverser te maken en niet-menselijke actoren in staat te stellen om het actief vorm te geven.

Voor het Europese CERV project **Machines for Good**, werkten we ook met AI. We nodigden de lokale gemeenschap in Eindhoven uit om met AI te experimenteren om zo de infrastructuur en de groene plekken in hun wijk vorm te geven. De inwoners werden in de workshop begeleid door Pedro Fil Farias, een multidisciplinaire kunstenaar, ontwerper en onderzoeker die werkt bij Humankind (Rotterdam).

Naast technologie en de digitale ruimte, focussten we ons op creatieve projecten die ons terug brengen in ons lichaam en fysiek verbinden met de aarde. **SOIL | EARTH | LAND | GROUND** was een avond waarop we aarde/klei/land benaderden door muziek, poëzie en voedsel. De avond werd georganiseerd in samenwerking met het Van Abbemuseum en Jatiwangi Art Factory (JAF) en was een aanvulling op hun expositie "Positions #7: Alles van waarde doe je met anderen".

Het lichaam was het centrale thema in onze Dutch Design Week tentoonstelling **The Body is a Movement**. In samenwerking met Onomatopée selecteerden we 11 kunstenaars om hun werk over verschillende aspecten van ons belichaamde wezen en de relatie tussen ons lichaam en dat van anderen te tonen. We organiseerden ook 6 workshops die het programma aanvulden met praktische oefeningen om andere manieren van in en met ons lichaam zijn, te trainen.

In samenwerking met BROET en Baltan ontving CV Natlab financiering van de gemeente Eindhoven om in het Natlab-gebouw een makerspace voor film, nieuwe technologie, kunst en design te ontwikkelen. In 2023 hebben we diverse bijeenkomsten gehad met de projectpartners om de uitvoering van het project te starten, door organisatorische veranderingen bij CV Natlab konden we dit project echter niet lanceren. Bovendien maakte de aanhoudende waterproblematiek in onze ruimtes (Baltan en BROET zijn gevestigd in de kelder van het Natlab-gebouw) het onmogelijk om op locatie te beginnen met de uitvoering van het project. In 2023 is er in het Natlab energie en aandacht besteed aan de beheersing van zowel het organisatievraagstuk als het watervraagstuk. Zoals ook de gemeente Eindhoven constateert, zijn de waterproblemen ernstig en zullen we op zoek moeten gaan naar

een andere ruimte (binnen het Natlab gebouw) om het Makerspace project uit te voeren. De gemeente Eindhoven heeft uitstel verleend om het project, dat we in 2024 hopen te starten, af te ronden.

In samenwerking met Open Set openden we een oproep voor deelnemers voor **Summer Camp for Radical Hope**. Vanwege financiële redenen konden we het project echter niet realiseren. Toch was het concept en programma interessant voor zowel potentiële deelnemers als onderzoekers in het culturele veld. We hopen het idee de komende jaren uit te voeren.

Ondanks beperkte financiering hebben we in 2023 meerdere projecten uitgevoerd die ons waardevolle inzichten en perspectieven hebben gegeven over tal van maatschappelijke en ecologische kwesties. Verder spraken we niet alleen over zaken die voor ons van levensbelang zijn, maar vertaalden we onze reflecties ook naar de praktijk. We doen ons best om een ruimte te creëren waarin zowel wij, als organisatie, als ons publiek zich gesterkt voelen om de realiteit die we zouden willen te verwezenlijken.

Mind the Body, Move Matter workshop tijdens Dutch Design Week
(© Barbara Medo)

Touching Matter door Dóra Léhy tijdens Dutch Design Week
(© Barbara Medo)

2. Over Baltan Laboratories

Baltan Laboratories is een cultureel indisciplinair lab gevestigd in Eindhoven. We richten ons op maatschappelijke vraagstukken door middel van een relationele aanpak, waarbij we ruimtes en formats creëren om een andere manier van leven te oefenen.

Sinds onze oprichting in 2008 heeft Baltan zich geïdentificeerd als een lab dat experimenteert op het kruispunt van kunst, wetenschap, ontwerp en technologie. In onze eerste jaren waren kunst en technologie, samen met mediakunst, de belangrijkste focus. In de loop der jaren zijn we ons steeds meer gaan richten op maatschappelijke uitdagingen en hoe kunst en design daaraan bij kunnen dragen. Van "een lab dat experimenteert op het kruispunt van kunst, wetenschap, design en technologie" naar een "cultureel indisciplinair lab dat zich richt op maatschappelijke vraagstukken met een relationele benadering". Een overgang geworteld in het interdisciplinaire DNA van Baltan, en diepgaand beïnvloed door de permanente systemische crises die we momenteel meemaken.

Baltan vervult haar sociale rol als culturele instelling door een plek te zijn waar ruimte is om te debatteren, leren en organiseren met het oog op maatschappelijke uitdagingen. We organiseren coaching en educatieve projecten, residenties voor kunstenaars en ontwerpers, en publieke programma's, presentaties, leesgroepen, lezingen, workshops etc.

Belangrijk is dat we ernaar streven de theorie en abstracte ideeën achter onze projecten te ondersteunen met praktische ervaringen. Tijdens onze workshops en evenementen met kunstenaars en ontwerpers kan het publiek vaak experimenteren met het praktisch toepassen van die ideeën door middel van creatieve strategieën.

Wij zijn actief op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Op Europees niveau zijn we actief in meerdere Europese projecten, terwijl onze nationale relevantie onder meer tot uitdrukking komt in de vele samenwerkingen en de geografische spreiding van ons publiek. Op lokaal niveau werken we samen met in Eindhoven gevestigde culturele instellingen en met buurthuizen in Eindhoven, waarbij we onze activiteiten plaatsen in de geografische context die wij het beste kennen.

3. Missie

Baltan Laboratories is een cultureel indisciplinair lab gevestigd in Eindhoven. We richten ons op maatschappelijke vraagstukken door middel van een relationele aanpak, waarbij we ruimtes en formats creëren om een andere manier van leven te oefenen. Met relationeel bedoelen we een aanpak die voorbij gaat aan zowel reductionisme als holisme, waarin 'the description of the parts depends upon that of the whole, which depends upon that of the parts' (Morin, 2008), op een recursieve manier die de organisatie en onderlinge relaties in het geanalyseerde probleem benadrukt.

De toenemende complexiteit van de maatschappelijke uitdagingen waarmee we geconfronteerd worden, laat geen ruimte meer voor een strikt disciplinaire, reductionistische en enkel op het Westen gebaseerde aanpak. In een wereld vol onzekerheid, complexiteit en ambiguïteit zijn de interacties, gesprekken en uitwisselingen tussen verschillende vakgebieden van fundamenteel belang voor het bereiken van een relationele benadering die reageert op ecologische, politieke, sociale, economische en technologische vraagstukken. We kunnen het ons als maatschappij niet langer veroorloven om problemen op te splitsen in losse stukken, ze in verschillende disciplines te behandelen en vervolgens weer samen te voegen tot een oplossing.

Disciplines onderscheiden degenen die beschouwd worden als gekwalificeerd om te denken, van degenen die dat niet zijn. We richten ons daarom liever op indisciplinatie: een benadering die disciplinaire grenzen overschrijdt om intellectuele emancipatie te bereiken en disciplinaire specialisatie en hiërarchie te vermijden. Dat betekent niet dat we disciplines moeten afschaffen, maar wel dat we strategieën moeten ontwerpen om hun grenzen flexibeler te maken en zo een nieuwe vorm van samenwerking te bevorderen. We proberen dit te bereiken door leertrajecten, projecten en samenwerkingen te ontwerpen die met creatieve strategieën verschillende kennissystemen overbruggen. Dit doen we onder andere met lichamelijke, zintuiglijke, intuïtieve en performatieve technieken.

Onderdeel van onze missie is het creëren van niet-hiërarchische en veilige ruimtes waar mensen van allerlei sociale, etnische, disciplinaire en culturele achtergronden met elkaar kunnen praten op een gelijkwaardige manier en zonder oordelen. We streven ernaar diverse kennis- en waardesystemen in onze projecten en samenwerkingen op te nemen, en plaats te maken voor niet-Westerse wereldbeelden die een meer holistische benadering hebben om de wereld om ons heen te begrijpen.

We vinden het belangrijk dat ons werk van belang is voor de problemen waarmee we op lokaal en mondiaal niveau geconfronteerd worden. Het is daarbij van cruciaal belang dat we erkennen dat we gevestigd zijn in West-Europa, waar veel van de systemische uitdagingen zijn begonnen en voortduren. We zijn ons ervan bewust dat om verandering teweeg te brengen, het noodzakelijk is om de aannames en verhalen die diep in ons bewustzijn verankerd zijn te ontwarren. We willen moedig en toegewijd zijn aan het aanpakken van de problemen van vandaag. Tegelijkertijd blijven we bescheiden wanneer we nieuwe kennis en ervaringen onderzoeken, zo willen we de gewoonte doorbreken om alles om ons heen te veroveren. Wanneer we gemarginaliseerde stemmen in ons programma opnemen, proberen we te voorkomen dat we ons hun perspectief en inbreng toe-eigenen. Dit doen we bijvoorbeeld door sprekers en kunstenaars uit die traditie uit te nodigen en hen ruimte te geven om te spreken, waarbij we onze eigen aanwezigheid beperken tot modereren en participeren.

Mok van klei gemaakt door FABRIKAAT Nijmegen tijdens
SOIL | EARTH | LAND | GROUND (© Barbara Medo)

The Nose Feather workshop tijdens Dutch Design Week
(© Barbara Medo)

Flyer voor AI in the Hood workshop

4. Onze visie voor 2023

De urgentie om anders te leven dan dat we dat op dit moment op deze planeet doen neemt met de dag toe. We zijn getuigen van geopolitieke conflicten die geworteld zijn in een koloniale en kapitalistische omgang met de planeet en haar inwoners. We streven ernaar om verder te kijken dan het op het Westen gerichte kennissysteem, en zoeken naar methoden en verhalen die ons kunnen helpen de wereld voor te stellen vanuit andere dan antropocentrische perspectieven.

In 2023 hebben we onze aandacht gevestigd op alternatieve manieren om onze interdisciplinaire aanpak uit te voeren. We hebben de eerste stappen gezet in het overstijgen van rationaliteit door middel van belichaamde kennis. We hebben subjectieve kennis van innerlijke stemmingen, meningen en ervaringen geëerd, evenals gesitueerde kennis die primair relevant is voor de lokale context. We hebben ook inheemse perspectieven en stemmen in onze programmering opgenomen en zijn verhalen gaan gebruiken om kennis te delen.

Het lichaam werd een centraal thema in ons onderzoek en programma. We erkennen dat het niet alleen onze gedachten zijn die met rationele beslissingen onze realiteit vormgeven. Bovendien focusten we niet alleen meer op onze eigen belichaamde en zintuigelijke ervaringen, maar probeerden we ons menselijke ego te overstijgen en de other-than-human als intelligente actoren te erkennen, die evenveel recht hebben om ons gedeelde ecosysteem te vormen.

Met onze ervaring in het werken met technologie en digitale kunst, bleven we hun rol in het aanpakken van maatschappelijke en ecologische uitdagingen onderzoeken. Het was mooi om te zien hoe uitdagingen zowel via bijvoorbeeld belichaming en crypto-kunst werden benaderd. Het gaf hoop om te zien hoe deelnemende kunstenaars met nieuwe en geavan-

ceerde technologieën werkten en deze toepasten op maatschappelijke uitdagingen. Technologieën en hoop kwamen samen in het thema van ons programma voor 2024: *Technologies Otherwise*.

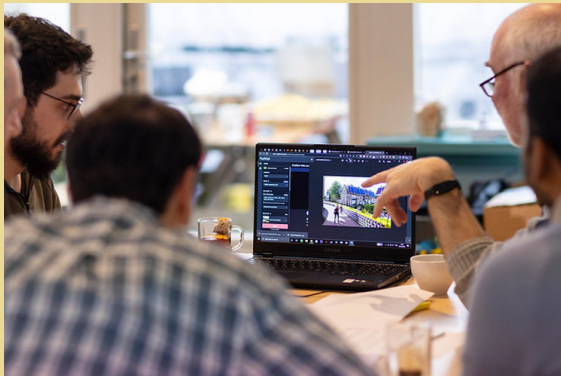
5. Samenwerkingen

In 2023 waren praktisch al onze projecten samenwerkingen. Wij zijn van mening dat, als we onze indisciplinaire aanpak op een zinvolle manier willen verwezenlijken, we niet alleen binnen de muren van ons eigen kantoor kunnen werken. Bovendien willen we breken met de druk van competitie in de culturele sector. Er zijn meerdere instellingen binnen en buiten Nederland die onze zorgen en hoop delen. Waar het ons uiteindelijk om gaat is dat onze projecten ons en anderen helpen op weg naar een meer duurzame samenleving. Samenwerkingen, vooral op de lange termijn, kunnen ons helpen om een gemeenschap van mensen op te bouwen die elkaar steunen in het teweeg brengen van verandering. Ook streven we ernaar om zorg in de sector te brengen, door elkaar te ondersteunen en andere organisaties uit te nodigen voor samenwerkingen. Zo hopen we een veilige ruimte te creëren waarin we onze ideeën op informele wijze kunnen delen en verspreiden.

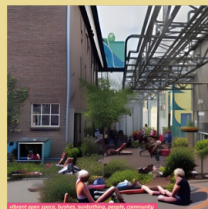
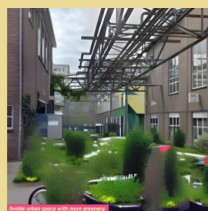
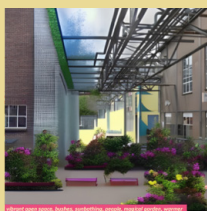
We waren in 2023 betrokken bij de volgende samenwerkingen. Op internationaal/Europees niveau: **ARTeCHÓ** project (met MEET, SERN, Frankfurt School of Finance and Management en Etopia), **Machines for Good** project (met Sineglossa, Pro Progressione, Ohme, community centre de Buut and Tech Playgrounds HQ), het HORIZON project **EpiSteAM** (met meerdere technische universiteiten in Europa, de Verenigde Staten en India) en de **Raise Your Voice** sessies bij ADI Design Museum in Milaan. Nationaal en lokaal werkten we samen voor het **Long Term Short Stay** residentie traject (met United Cowboys, Make Eindhoven, de Fabriek), het **SOIL | EARTH | LAND | GROUND** event (met Van Abbemuseum) en organiseerden we **The Body is a Movement** tijdens DDW (met Onomatopée).

AI in the Hood workshop (© Barbara Medo)

AI in the Hood workshop (© Barbara Medo)

Ontwerpen van deelnemers aan AI in the Hood workshop (© Barbara Medo)

6. Highlights 2023

ARTECHÓ

Hoewel het project in 2022 begon, vond een substantieel deel van het programma plaats in 2023. We ontvingen veel belangstelling van kunstenaars en ontwerpers voor het project, en ontvingen 127 aanmeldingen voor het fellowshipprogramma.

ARTECHÓ is een Europees samenwerkingsproject met Baltan (Nederland), Meet (Italië), Zaragoza City of Knowledge Foundation (Spanje), Frankfurt

School Blockchain Center (Duitsland) en SERN (een Europees netwerk gevestigd in België). Het project creëerde een peer-to-peer leergemeenschap voor opkomende kunstenaars om meer te leren over Crypto Art, blockchain en NFTs.

In 2023 ontwikkelde en leidde Baltan het 7 maanden durende Fellowship Programma, waarvoor 15 kunstenaars en ontwerpers werden geselecteerd: Azahara Cerezo, Carlos Monleon Gendall, César Escudero Andaluz, Cristobal Ascencio Ramos, Egor Kraft, Fanny Zaman, dmstfctn, Hrvoje Hiršl, Ianis Dobrev, Susana Ballesteros & Jano Montañes, Merlina Rani, Michele Bazzoli, Paula Nishijima, Peter Kærgaard Andersen, Silvia Binda Heiserova. Het programma bestond uit online bijeenkomsten, een kick-off bijeenkomst bij Meet in Milaan met workshops en lezingen, een mentortraject (door Jonas Lund, Inte Gloerich en Felix Fritsch), inspirerende sessies (door o.a. Domenico Quaranta, Ruth Catlow en Michelle Kasprzak), een technische workshop bij Baltan, en een fysieke residentie van twee weken in Zaragoza. De fellows hebben 15 inspirerende projecten ontwikkeld (zie [website](#)), en het **ARTECHÓ** project wordt in 2024 voortgezet met een tentoonstelling bij Etopia in Zaragoza, een publicatie, presentaties, lezingen en bijeenkomsten met beleidsmakers en academici.

The Body is a Movement / DDW programma met Onomatopoe

Als Eindhovense organisatie die zich bezighoudt met design, hebben wij Dutch Design Week niet gemist. De editie van vorig jaar bracht 10.000 bezoekers naar onze tentoonstelling. Het evenement was voor ons een kans om het onderwerp van het lichaam, dat we intern al een tijdje aan het onderzoeken zijn, naar het publiek te brengen. Onze tentoonstelling op Sectie-C, **The Body is a Movement**, bestond uit 10 werken van 11 kunstenaars, zowel opkomend als gevestigd - Eija Ranta, Flora Lechner, Kaan Hiçyilmaz, Yeon Sung & Heejeun Kim (Kimi), Qiaochu Guo, Cheawon Shin, Nienke Helder, Laura Papke, Antal Lakner, Dóra Szilvasi-Léhy. De meeste werken boden een interactieve zintuiglijke ervaring, die ons de cognitieve kracht van ons lichaam lieten ervaren.

Een performance en zes workshops activeerden de tentoonstelling. Tijdens de opening vond **The Nose Feather** workshop van Jasper van den Berg en Barry de Bruin plaats en voerde Cemre Kara haar performance **[Dis]Comfort Food** uit. In **The Nose Feather** werden we een groep mensen met een veer op onze neus. We stelden ons voor dat we het puntje van de veer in de lucht voelden alsof het een verlengstuk van

het lichaam was. In het dagelijks leven gebruiken we veel objecten als verlengstuk van onszelf, vaak alleen gericht op praktische zaken. In deze workshop was de veer een speels verlengstuk van ons lichaam en keken we hoe de veer de manier waarop we met elkaar omgaan beïnvloedt. In **Dis[Comfort] Food** gebruikt Cemre Kara aangepast bestek om eten op te scheppen. De performance haalde het comfort uit ons eten, en daagde zo uit om bewust te worden van ons gedrag en de wereld om ons heen. Gedurende DDW stonden de workshops **Queer Sports** door Gabriel Fontana, **The Body at Work and the Work of Being a Body** door Philippine Hoegen en Laura Oriol, **Mind the Body, Move Matter** door Nina Glockner en **Anal Gym** door Organic Cyborg op het programma.

In **Queer Sports** presenteert Gabriel Fontana games die sport opnieuw uitvinden als een queer-pedagogie. Zo kunnen deelnemers op een speelse manier ervaren wat normen van identiteit, gemeenschap en inclusiviteit betekenen en hoe we verandering te weeg kunnen brengen. Gabriels games zijn gespeeld op scholen in heel Europa, op het Nike World Headquarters en tentoongesteld in gerenommeerde locaties zoals MoMA en W139 Amsterdam.

In **The Body at Work and the Work of Being a Body** oefenden we zelfzorg, wereldzorg en werken met en door ons lichaam. Hoe kunnen we collectief rusten? Hoe kunnen we ons lichaam gebruiken om voor onze omgeving te zorgen? We werkten samen met onze lichamen en activeerden ze als kenniscentrum en onderzoeksinstrument.

De workshop **Mind the Body, Move Matter** van Nina Glockner had als doel om balans, flexibiliteit, coördinatie en ruimtelijk en sociaal bewustzijn te (her)ontdekken. Nina Glockner leidde ons door oefeningen waarbij de nadruk lag op 'Wie', 'Waar', 'Wat' en 'Hoe' in plaats van op het 'Waarom'. We bewogen, speelden, observeerden en luisterden. Om nauwkeurigere (lichaams)beelden te verkrijgen van onszelf in relatie tot anderen, de ruimte waarin we ons bevonden en de materialen waarmee we te maken hadden.

In **Anal Gym** trainden we onze anussen, een lichaamsdeel dat is gesublimeerd en gedegradeerd als pervers. De training mobiliseerde en versterkte dit kleine en verborgen lichaamsgebied. Subtiel plezierig, naar binnen gericht en seksueel complementair, introduceerde de workshop bewegingsoefeningen voor het collectief trainen van een erogeen gebied.

Daarnaast voerden de eerstejaars studenten Social Design Department van de Design Academy Eindhoven, onder leiding van Mark Henning, een reeks spontane openbare oefeningen en interventies uit (**Awkward Cues**). De studenten wilden het publiek verleiden om te vertragen, in de war te raken en een pauze te nemen van hun routine, waardoor ze een mo-

Sonic Driving door Laura Papke tijdens Dutch Design Week
(© Barbara Medo)

2G Suit door Antal Lakner tijdens Dutch Design Week (© Barbara Medo)

ment konden nemen om hun omgeving te observeren en ongemakkelijkheid te omarmen.

The Body is a Movement werd ook in het buitenland opgemerkt. Een deel van de tentoonstelling zal naar Milaan reizen en wordt in 2024 gepresenteerd bij BASE Milano tijdens de Design Week in Milaan (15-21 april 2024).

Long Term Short Stay (met Make Eindhoven, De Fabriek, United Cowboys)

Long Term Short Stay is een interdisciplinaire residentie die zich richt op kunst in een sociale context. Het programma is een initiatief van de Eindhovense organisaties Make Eindhoven, De Fabriek, United Cowboys en Baltan Laboratories. De eerste editie van het tweedelige programma (voortgezet in 2024) bracht vier kunstenaars samen: Marta Beauchamp, Sadaf Malyar, Bo Stokkermans en Oscar van der Put. Baltan leidde de eerste fase van de residentie, die bestond

uit wekelijkse online coaching bijeenkomsten met de kunstenaars. In de tweede fase gingen de kunstenaars in Eindhoven aan de slag om met steun van de partnerorganisaties hun projecten verder te ontwikkelen. Het resultaat van de residentie was een tentoonstelling (15 december 2023 - 12 januari 2024) in De Fabriek in Eindhoven. De tentoonstelling omvatte een geluidsinstallatie en live muziekoptreden (Marta Beauchamp), evenals voedsel- (Sadaf Malyar), glas- (Bo Stokkermans) en schilderkunst (Oscar van der Put) installaties.

Machines for Good (CERV)

Machines for Good is een CERV-programma ('Citizens, Equality, Rights and Values'), een initiatief dat mede wordt gefinancierd door de Europese Unie. Het primaire doel van het project was om de toepassing van kunstmatige intelligentie te onderzoeken om de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren te vergemakkelijken. Het programma richtte zich op vier technologische uitdagingen: technologie en klimaatverandering, technologie en gemeenschap, technologie en duurzaamheid, en technologie en democratie. Bij Baltan concentreerden we ons op het thema technologie en gemeenschap. We faciliteerden ruimte voor de jeugd om de wijken in Eindhoven opnieuw in te richten met behulp van AI-tools om beter aan hun behoeften te voldoen. We organiseerden drie AI in the Hood-workshops in samenwerking met Pedro Gil Farias, een interdisciplinaire onderzoeker, kunstenaar en ontwerper die met verschillende media werkt om stedelijke omgevingen opnieuw te ontwerpen. De workshops vonden plaats in wijkcentrum De Buut en het Tech Playgrounds HQ (Dynamo Jeugdwerk) in Eindhoven. De workshops waren een kans voor de inwoners van Eindhoven om na te denken over hoe zij de toekomst van hun stad voor zich zien, hun ideeën te vertalen naar visuele projecten en die samen te bespreken terwijl ze frietjes aten met een AI-ontworpen saus, bereid door kunstenaar Margriet Craens.

SOIL | EARTH | LAND | GROUND

Op een warme avond in mei, verzamelden we ons in het Philips de Jongh Park voor een avond met verhalen, geluiden en aardse smaken. Het evenement was een aanvulling op de deelname van Jatiwangi art Factory (JaF) aan de Van Abbemuseum tentoonstelling 'Alles van waarde doe je met anderen'. JaF is een gemeenschap die zich richt op de geschiedenis van Jatiwangi in de kleidakpannenindustrie. JaF brengt he-

dendaagse kunst en artistieke praktijken naar de platelandsgebieden van Indonesië en moedigt de lokale bevolking aan trots te zijn op hun identiteit en traditionele en hedendaagse kleiambachten.

Tijdens het evenement luisterden we naar de muziek gemaakt op klei-instrumenten gemaakt bij JaF en spoken word van Jörgen Gario UNOM, we mediteerden met Meredith Degyansky over de relatie tussen de technologische ontwikkelingen van Philips die zich in Eindhoven afspeelden en de grond waar we op stonden. masharu nodigde ons uit om eetbare aarde en klei te proeven, die we wegspoelden met een kruidenthee geserveerd in kleibekers gemaakt van lokale klei door FABRIKAAT Nijmegen, een duurzaam alternatief voor plastic.

Monsters eerbare aarde van het Museum of Edible Earth tijdens
SOIL | EARTH | LAND | GROUND (© Barbara Medo)

SOIL | EARTH | LAND | GROUND avond (© Barbara Medo)

7. Communicatie en persknipsels

Een groot deel van ons publiek bestaat uit studenten en professionals in de culturele en creatieve industrie met een sterke interesse in maatschappelijke vraagstukken. Onze online activiteiten trekken internationaal een vergelijkbaar publiek. De meeste van onze evenementen zijn open voor het publiek en we doen ons best om een divers publiek te bereiken.

In 2023 communiceerden we via onze gebruikelijke kanalen: maandelijkse nieuwsbrief, betaalde advertenties op sociale mediakanalen (Instagram, Facebook, LinkedIn) en website. We voerden ook communicatiecampagnes uit via onze partners om ons netwerk uit te breiden naar nieuwe omgevingen en bereikten de lokale gemeenschappen via persoonlijke interacties en flyers. Daarnaast werden de kennis en inzichten van onze programma's opgenomen en gedeeld als online lezingen, sociale media posts, website artikelen en interviews met onze directie, zodat ons publiek ze kan raadplegen wanneer ze dat willen.

In 2023 zijn we verder gegaan met een eerder ontwikkelde communicatiestrategie. We hebben onze inhoud aangepast aan de verschillende doelgroepen van onze projecten en evenementen en gekozen voor korte berichten en scherpe oproepen tot actie. Hieronder presenteren we de case study.

Case Study:

The Body is a Movement

De tentoonstelling was ons belangrijkste communicatie project in 2023. We bouwden een opvallend verhaal van het programma door een op maat gemaakte grafische identiteit toe te passen die overeenkwam met het thema van de sportschool, met woordspelingen en conceptuele wendingen voortgebouwd op het thema. Deze aanpak stelde ons in staat een nieuw publiek te bereiken, specifiek geïnteresseerd in de diversiteit van belichaamde praktijken, via fysieke oefeningen of interacties met digitale projecten. Alle workshops en exposities werden gedocumenteerd door een fotograaf en gedeeld op sociale media, zodat ons publiek de uitvoering van ons programma kon volgen, om deelname aan aankomende evenementen aan te moedigen, en het werk van samenwerkende kunstenaars te promoten. Dezelfde identiteit gaan we gebruiken voor de spin-off van het programma **The Body is a Movement** en de tentoonstelling tijdens de Milan Design Week in 2024.

Social media and website links

Facebook: www.facebook.com/baltanlaboratories

Instagram: www.instagram.com/baltanlaboratories

LinkedIn: www.linkedin.com/company/baltan-laboratories

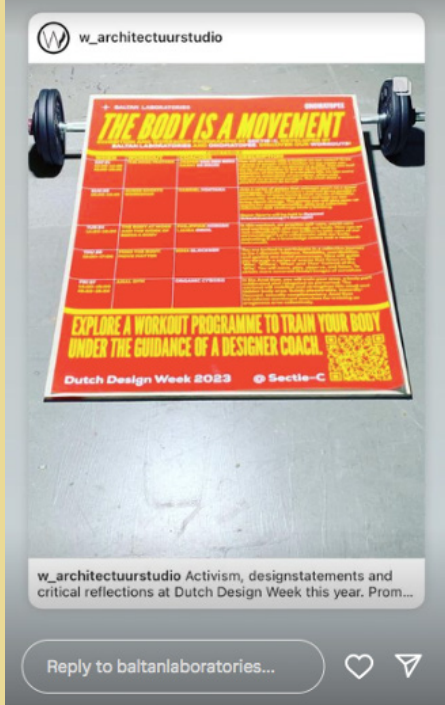
Website: www.baltanlaboratories.org

Social media and website data

Facebook	Bereik: 53,9 K Content interacties: 427 Volgers (Lifetime): 4,100 (+21 net volgers 16/04/2024) Link clicks: 4,7 K
Instagram	Bereik: 192,3 K Content interacties: 2,1 K Volgers (31/12/2023): 4,8 K (+1072 net volgers 16/04/2024) Link clicks: 1,3 K
LinkedIn	Profiel bezoeken: 1107 Nieuwe volgers in 2023: 220 Volgers (31/12/2023): 1070 Impressies: 11 K
Website	Gebruikers: 8,5 K Views: 18 K

Instagram story door INVERSIE Talenthub met onze Dutch Design Week tentoonstelling

Instagram post door W-Architectuurstudio met onze Dutch Design Week tentoonstelling

2. The body is a movement — Onomatopoeie & Baltan

Vivendo in strutture capitalistiche, i nostri corpi sono diventati veicoli di profitto da ottimizzare a favore di produttività, lavoro costante ed efficienza. I nostri corpi diventano quantificati mentre i nostri bisogni fisici di base, come il sonno, il piacere e tutto ciò che è governato dai nostri orologi biologici, finiscono per essere le ultime voci delle nostre interminabili liste di cose da fare.

The body is a movement è, a tutti gli effetti, una palestra: uno spazio per allenarsi e provare altri modi di essere *dentro* e *con* il nostro corpo attraverso il movimento, il riposo o la connessione con gli altri. Otto progetti di design sfidano come ci sentiamo e ci forzano, fisicamente, a prenderci cura dei nostri corpi. Hackano i sistemi che utilizziamo per muoverci, cambiano il modo in cui ascoltiamo il nostro corpo e ci permettono di esplorare nuovi modi in cui il nostro corpo può insegnarci a stare in ciò che ci circonda.

[SCOPRI DI PIÙ SU THE BODY IS A MOVEMENT OUI >](#)

Aankondiging van *The Body is a Movement* spin-off in Milaan

Interview met Lorenzo in de publicatie *El Laboratorio de las Preguntas Futuras* redactie door Zaragoza City Council en Zaragoza City of Knowledge Foundation

Ons *Hack the Body* project (2016) in artikel van Che Fare.

8. Organisatie en culturele codes

Baltan is een culturele ANBI. Eind 2023 had Baltan een kernteam van 3 vaste medewerkers (2 co-directeuren en een projectmedewerker voor een totaal van 2,7 FTE) en een freelancer voor de functie communicatiemanager. Daarnaast doet Baltan voor grotere projecten of kleinere opdrachten een beroep op een netwerk van freelancers, voornamelijk externe producenten en grafisch ontwerpers.

1 oktober 2023 markeerde het eerste jaar van Baltan onder co-directeurschap van Lorenzo Gerbi en Marlou van der Cruisen. Baltan onderschrijft de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie. In de onderstaande paragrafen hebben we een reflectie en beschrijving opgenomen van hoe Baltan de drie culturele codes implementeert.

Governance Code Cultuur

Baltan werkt met een bestuursmodel en past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur 2019 toe. In 2023 verliet Jan Post, na het voltooien van zijn termijn als bestuurslid, Baltan. Daarna kregen we er twee nieuwe bestuursleden bij: Katie Poltz en Gerrit Bruggeman, die momenteel samen met Carmin Karasic en Dennis Duchhart het bestuur van Baltan vormen. Gerrit Bruggeman (bestuurslid) is lid van diverse internationale en Nederlandse organisaties die zich bezighouden met duurzaamheid en innovatie en voormalig voorzitter van het bestuur van de Dutch Design Foundation. Katie Poltz (secretaris) is docent en cursusontwikkelaar bij de CIEE Council on Internatio-

Anal Gym workshop tijdens DDW (© Barbara Medo)

nal Educational Exchange, een freelance onderzoeker, projectmanager en subsidieschrijver. Dennis Duchhart (penningmeester) is voormalig zakelijk directeur in de culturele sector (Architectuurcentrum Amsterdam, De Muze van Zuid, Nieuw Ensemble), een ervaren bestuurslid van culturele organisaties (Dudok Architectuur Centrum, Stichting Atlas & Consorten). Carmin Karasic (voorzitter) werkt als e-learning consultant bij het high-techbedrijf ASML en is een actieve maker en docent op het snijvlak van kunst, media en technologie.

De taakverdeling tussen de directeuren en het bestuur is beschreven in het bestuursreglement. Baltan beschikt over een gedrags- en integriteitscode beschreven in haar personeelshandboek en heeft een externe vertrouwenspersoon. Ook is er een PSA-beleid (psychosociale arbeidsbelasting) opgesteld. Het bestuur vergadert minimaal vier keer per jaar om de financiële situatie, organisatorische en inhoudelijke ontwikkelingen, uit te voeren projecten, activiteiten, samenwerkingen met partnerorganisaties, het functioneren van de organisatie en het functioneren en de samenstelling van het bestuur te bespreken. We implementeren de acht principes van de Governance Code Cultuur; een gedetailleerde reflectie hierop is opgenomen in ons bestuursverslag als onderdeel van onze jaarrekening 2023 (gepubliceerd op www.baltan-laboratories.org).

Fair Practice Code

De Fair Practice Code was een aandachtspunt voor Baltan in 2023. Om onze visie op en implementatie van de code opnieuw te evalueren, deed Baltan verschillende dingen: we volgden het Fair Practice lab van Kunstloc Brabant, maakten deel uit van de Ketentafel Digitale Cultuur en deden mee aan het onderzoek van De Zaak Nu over dit onderwerp. We organiseerden een interne workshop Fair Practice waarin zowel een vertegenwoordiger van het bestuur als teamleden samen nadachten over wat de Fair Practice Code voor Baltan zou kunnen betekenen en hoe we de implementatie ervan de komende jaren verder kunnen verbeteren en borgen. Hieronder geven we een beschrijving van hoe we de Fair Practice Code bij Baltan implementeren in overeenstemming met de drie gebieden van de code.

Fair Pay: een van onze belangrijkste zorgen is ervoor te zorgen dat onze medewerkers, freelancers en makers eerlijk worden beloond voor hun werk. Het beloningsbeleid voor onze medewerkers volgt de Richtlijn functie- en loongebouw presentatie-instellingen voor beeldende kunst, van De Zaak Nu. Voor aanvang van de opdracht bespreken wij met freelancers de werkzaamheden en verwachtingen en komen samen tot een passend uurtarief of totaalbedrag. Voor makers (kunstenaars of ontwerpers) baseren wij het tarief op de richtlijn kunstenaarshonorarium. Afhankelijk

Mind the Body, Move Matter workshop (© Barbara Medo)

van de aard, duur en omvang van het project/bijdrage (bijvoorbeeld deelname aan een tentoonstelling, residentie, workshop of lezing) en in overleg met de maker komen wij een redelijk tarief overeen.

Fair Chain: Baltan maakt deel uit van de Keten-tafel Digitale Cultuur geïnitieerd door PlatformACCT, waar we samen met vertegenwoordigers van het digitale cultuurveld werken aan een richtlijn voor tarieven en beloningen (voor werknemers, freelancers en makers), evenals tools voor praktische implementatie, die wij in 2025-2028 binnen onze organisatie willen implementeren. Ook dragen wij bij aan een eerlijke(re) cultuurketen door startende makers te coachen op het gebied van compensatie, wat een van de onderdelen is van ons **Raise Your Voice** programma.

Fair Share: op het gebied van Fair Share vinden wij het belangrijk dat projecten ontwikkeld in residentie of coproductie met Baltan ook na de samenwerking eigendom blijven van de kunstenaar/ontwerper. Samen met de kunstenaar/ontwerper komen we overeen hoe de samenwerking vermeld moet worden in toekomstige presentaties, maar het eigendom van het project blijft bij de kunstenaar/ontwerper.

Code Diversiteit en Inclusie

Wij vinden het essentieel dat Baltan als publieke culturele instelling de Code Diversiteit en Inclusie volgt. We zoeken actief naar verschillende perspectieven op de vraagstukken waar we aan werken en streven ernaar om diverse manieren van denken en werken in de praktijk te brengen. Wij houden ons aan deze waarden bij de samenwerking met externe partners en partnerorganisaties, maar ook in de dagelijkse praktijk bij het runnen van onze organisatie als team. Op deze manier streven we ernaar de code op alle vier de P's te implementeren.

Programma: sociale inclusie en culturele en genderdiversiteit zijn fundamenteel voor onze artistieke visie en missie, weerspiegeld in onze artistieke programma's en de manier waarop we deze uitvoeren.

We willen van Baltan een platform maken dat verschillende perspectieven, zowel westerse als niet-westerse, en vormen van artistieke expressie samenbrengt en dit doel belichamen door samen te werken met makers uit verschillende vakgebieden, culturen en regio's.

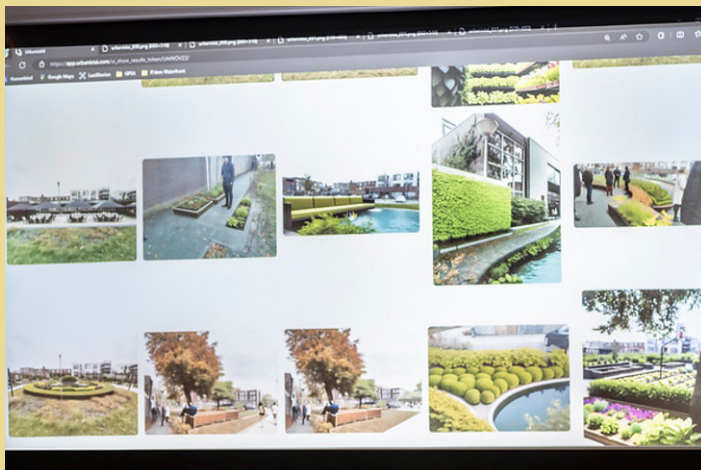
Partners: Baltan werkt samen met verschillende partnerorganisaties, een beschrijving hiervan vindt u in de paragraaf samenwerkingen. Onze partners variëren van technische universiteiten tot kunstacademies, van een buurtcentrum tot een museum voor hedendaagse kunst. Via deze partnerschappen zorgen we ervoor dat ons programma in verschillende contexten terechtkomt en verschillende perspectieven omvat.

Personeel: het Baltan-team bestaat uit een mix van nationaliteiten, leeftijden en genderidentiteiten. Wanneer wij een vacature hebben, is de diversiteit van het team één van de selectiecriteria.

Publiek: met onze programma's bereiken we een brede doelgroep van studenten, ontwerpers, kunstenaars, onderzoekers en mensen buiten ons netwerk die nieuwsgierig zijn naar onze projecten. Wij streven ernaar ons publiek te diversifiëren door ons programma toegankelijk te maken, bijvoorbeeld door sommige evenementen zowel in het Nederlands als in het Engels te organiseren. Samenwerken met andere organisaties is ook een manier om een ander publiek te bereiken, zoals we bijvoorbeeld deden bij de workshops die onderdeel waren van *Machines for Good* en die werden georganiseerd in gemeenschapshuis De Buut in de Rochusbuurt in Eindhoven.

Twinning Underneath door Qiaochu Guo tijdens Dutch Design Week (© Barbara Medo)

Ontwerpen van AI in the Hood workshop (© Barbara Medo)

9. Activiteiten Overzicht

Februari

14/02/2023 Machines for Good aankondiging

Baltan Laboratories lanceert samen met partners Fundación Zaragoza Ciudad del Conocimiento - FZC, Ohme project en lead partner Sineglossa, Machines for Good, een CERV (Citizens, Equality, Rights and Values) project van de Europese Unie. Het project had tot doel AI in combinatie met kunst te introduceren als instrument en motor voor burgerbetrokkenheid, met de nadruk op jongeren. [» Link](#)

Maart

6-9/03/2023 Workshop Bologna

Marlou en Lorenzo in Bologna om een workshop te geven aan de Master studenten Advance Design aan Bologna University.

17/03/2023 What is Economy for Whales?

Workshop door Ianis Dobrev

Onze artist in residence Ianis Dobrev, gaf een workshop **What is Economy for Whales?** Ianis leidde ons door zijn onderzoek naar hoe cognitieve raamwerken, geïnspireerd door de subjectieve ervaringen van andere dieren en planten, nieuwe ontwerpen voor de menselijke antropische economie inspireren. [» Link](#)

April

1/04/2023 Machines for Good Workshop: AI in the Hood: Shaping your neighbourhood future through AI tools

De eerste workshop van het Machines for Good project, waar deelnemers experimenteerden met AI-tools zoals ChatGPT en Midjourney en ontdekten hoe deze nieuwe programma's onze toekomstige stad vorm zouden kunnen geven. Voor deze eerste editie was AI in the Hood gefocust op de Rochusbuurt in Eindhoven en vond plaats in buurthuis De Buut. De workshop werd gefaciliteerd door ontwerper Pedro Gil Farias van Humankind, een Rotterdamse organisatie voor stedelijke verandering. [» Link](#)

6/04/2023 ARTeCHÓ

Kick-off van het Fellowship programma

Zie Highlights voor een gedetailleerde beschrijving van het programma. [» Link](#)

6/04/2023 ARTeCHÓ Lezing:

Domenico Quaranta - After the NFT Craze: Utopia, Speculation and Then What?

In de inspirerende lezing presenteerde Domenico Quaranta zijn inzichten over de techno-sociale infrastructuur en de artistieke praktijken die voortkomen uit crypto. De volgende vragen vormden de leidraad voor de lezing: Is speculatie op de een of andere manier inherent aan de NFT-omgeving? Is het mogelijk om blockchains te gebruiken als authenticatiemiddel en om creatief te experimenteren met slimme contracten zonder je over te geven aan het speculatieve gedrag dat doorgaans met crypto wordt geassocieerd? [» Link](#)

17/04/2023 Machines for Good: Workshop - AI in the Hood (II): Design your city of the future with the help of AI (Artificial Intelligence)

Voor de tweede AI in the Hood-workshop, die dezelfde opzet had als de eerste workshop, zijn we verhuisd naar het hoofdkantoor van Tech Playgrounds (Dynamo Jeugdwerk) aan de Lindelaan in Eindhoven. De workshop werd wederom gefaciliteerd door ontwerper Pedro Gil Farias van Humankind, een Rotterdamse organisatie voor stedelijke verandering. [» Link](#)

17,19,21/04/2023 Raise Your Voice in Italie: A New Collective Landscape Public Programme bij ADI Design Museum

Tijdens de Salone del Mobile presenteerde Lorenzo Gerbi in 3 paneldiscussies de **Raise Your Voice**-aanpak ontwikkeld door Baltan Laboratories. RYV is een leer- en coaching traject voor ontwerpers, kunstenaars en makers, gericht op het ontwikkelen van een beroepspraktijk en het stimuleren van zelfreflectie.

Mei

4/05/2023 **ARTeCHÓ lezing: Max Grünberg - The Longue Durée of Economic Media. A prehistory of Crypto**

In deze lezing van Max Grünberg hebben we de lange levensduur van crypto onderzocht door deze te baseren op de geschiedenis van geld en boekhoudtechnologieën. Door ogenschijnlijk banale microtechnologieën, zoals dubbelboekhouden als een boekhoudrevolutie, te analyseren, onthulde Max het ontwrichtende potentieel dat altijd in onze economische media heeft gesluimerd: technologische infrastructuur schrijft mee aan de geschiedenis. [» Link](#)

15/05/2023 **Start van Long Term Short Stay**

Het Long Term Short Stay-residentieproject is in mei van start gegaan. Marlou faciliteerde de online bijeenkomsten tijdens de eerste fase van de LTSS-residentie. In totaal heeft de groep vijf online bijeenkomsten gehad voordat ze in juli naar Eindhoven kwamen. Tijdens deze bijeenkomsten leerde de groep elkaar kennen, deelden referenties en inspiratie en werkten aan de conceptontwikkeling van hun projecten. [» Link](#)

24/05/2023 **SOIL | EARTH | LAND | GROUND | bij Parkpaviljoen Philips de Jongh Park**

We organiseerden een avond met verhalen over aarde, grond en het land waarop we leven. Zie Highlights voor een gedetailleerde beschrijving. [» Link](#)

Juni

2/06/2023 **Opening Windows & MacBooks expositie van Niels Egidius bij Natlab**

Tussen 2 juni en 2 september was in onze tentoonstellingsruimte een show te zien van de Eindhovense beeldend kunstenaar Niels Egidius. Hoewel de titel rechtstreeks naar computers verwijst, gaat het eigenlijk over het canvas. Voor Niels is een schilderij een poort naar een andere wereld – een venster naar een andere plaats en tijd en een voorwendsel om te vertragen. De meeste schilderijen van Niels gaan over de natuur en natuurverschijnselen. [» Link](#)

9/06/2023 **Workshop bij Piet Zwart over de definitie van economische termen**

Lorenzo leidde de sessie over hoe het veranderen van de taal van de economie deze ook zou kunnen veranderen, door een intersubjectieve woordenlijst van termen en wenselijke definities op te bouwen in plaats van de huidige.

16/06/2023 **Interne workshop Fair Practice Code** Marlou volgde het Fair Practice Lab Brabant en faci-

liteerde een interne workshop met het team en bestuursvoorzitter Carmin Karasic. We hebben samen nagedacht over de eerlijke praktijk binnen Baltan en de visie voor verdere implementatie op korte termijn.

18/06/2023 **ARTeCHÓ technische workshop in Eindhoven**

Als reactie op de feedback van de fellows boden we hen de mogelijkheid aan om deel te nemen aan een vierdaagse technische bijeenkomst onder leiding van Marios Isaakidis van Infotropic, een Web3-ontwikkelingsbureau gevestigd in Cyprus. Marios begeleidde de fellows bij hun verkenning van NFT-platforms en slimme contracten en hielp mee te werken aan de problemen die verband hielden met de technische kant van de projecten van de fellow.

22/06/2023 ARTeCHÓ lezing: Denis 'Jaromil' Roio - The Real Crypto Movement
Deze lezing van Denis 'Jaromil' Roio ging over 'algoritmische soevereiniteit' met bijzondere aandacht voor de web3/crypto-sfeer. Denis stelde praktische en strategische oplossingen voor om een ruimte te ontwikkelen voor 'digital commons' en om de democratie te versterken tegen nieuwe agressieve vormen van privatisering, uitbuiting en gecentraliseerde controle. [» Link](#)

Juli

1/07/2023 **Long Term Short Stay bezoek aan Eindhoven**

Onze Long Term Short Stay kunstenaars kwamen naar Eindhoven. Samen met mentoren bezochten ze Make Eindhoven, United Cowboys en De Fabriek.

6/07/2023 **ARTeCHÓ lezing: Ruth Catlow - Artworld DAOs for Care and Translocal Belonging. Radical Friends**

Ruth Catlow presenteerde *Radical Friends - Decentralized Autonomous Organizations and the Arts*, een toolkit voor fel denken en nieuwe vormen van radicale zorg en connectiviteit die verder gaan dan de gevestigde systemen van gecentraliseerde controle in de kunstindustrie en bredere financiële netwerken. De presentatie werd gevolgd door een workshop voor de fellows waarbij plaats centraal stond en geïnspireerd werd door de quote van Taiye Selasi: *Don't ask me where I am from, ask me where I am local.* [» Link](#)

September

14/09/2023 ARTeCHÓ lezing: Michelle Kasprzak - New(ish) technologies, timeless questions
Blockchain-technologieën streven ernaar om tege-

moet te komen aan de tijdloze menselijke behoeften aan verbinding, wederzijdse hulp en creatieve expressie. In deze lezing onderzocht Michelle Kasprzak onze mogelijke ethische opvattingen ten aanzien van blockchain-technologieën en reflecteerde ze op de waarde om ermee verder te gaan als een integraal onderdeel van creatieve inspanningen. [» Link](#)

Oktober

21/10/2023 Opening van **The Body is a Movement** in samenwerking met Onomatopee

Onze DDW 2023 tentoonstelling, **The Body is a Movement** vond plaats op Sectie-C. Er waren tien werken te zien: Vitulinum van Eija Ranta, Shape Shifter van Flora Lechner, Training for Another Biased Confrontation van Kaan Hıçyılmaz, Weathering Ports: Sensing, Performing, and Acting Bodies van Yeon Sung, Twinning Underneath van Qiaochu Guo, I am Different van Cheawon Shin, Sexual Healing van Nienke Helder, Sonic Driving van Laura Papke, 2G Double Gravity Suit van Antal Lakner, Touching Matter van Dóra Léhy. De tentoonstellingsruimte werd geactiveerd door workshops die verspreid over de DDW plaatsvonden. De opening werd verzorgd door workshop **The Nose Feather** van Jasper van den Berg en Barry de Bruin en **[Dis]Comfort Food** van Cemre Kara.

Zie de Highlights hierboven en onze website voor een gedetailleerde beschrijving van het programma en de workshops. [» Link](#)

21/10/2023 **The Nose Feather** door Jasper van den Berg en Barry de Bruin

21/10/2023 **Queer Sports Workshop** door Gabriel Fontana

24/10/2023 **The Body at Work and the Work of Being a Body** door Philippine Hoegen en Laura Oriol

26/10/2023 **Mind the Body, Move Matter** door Nina Glockner

27/10/2023 **Anal Gym** door Organic Cyborg

November

2-16/11/2023 **ARTeCHÓ Sprint-residency** in ETOPIA, Zaragoza

Fellows werkten aan hun projecten met behulp van de faciliteiten van ETOPIA en presenteerden hun prototypes en plannen voor de eindpresentatie aan het curatorenteam.

8/11/23 – 7/01/24 **The Body is a Movement** tentoonstelling bij Natlab

Een selectie uit onze DDW-tentoonstelling **The Body is a Movement** werd gepresenteerd in de expositie van Baltan in het Natlab-gebouw. De volgende werken waren te zien: I am Different van Cheawon Shin, Touching Matter van Dóra Léhy en Shape Shifter van Flora Lechner.

21/11/2023 **Machines for Good: Workshop** - **AI in the Hood (III): Imagining a green space for our neighbourhood**

Dit derde evenement van **AI in the Hood** was gericht op een specifieke case study van de buurt, een pleintje genaamd Rochushofje, voortkomend uit de voormalige werkplaats. Architecten, docenten, sociaal ontwerpers en buurtbewoners uit de Rochusbuurt bespraken hun visie en ideeën voor de inrichting van die specifieke ruimte. We hebben opnieuw samengewerkt met Humankind. [» Link](#)

December

15/12/23 – 12/01/24 **LONG TERM SHORT STAY** expositie bij Art House United Cowboys en De Fabriek

Interdisciplinair residentieprogramma, werd afgerond met de tentoonstelling in Art House United Cowboys en De Fabriek in Eindhoven. Vier kunstenaars, Bo Stokermans, Oscar van der Put, Marta Beauchamp en Sadaf Malyar, presenteerden hun werk.

The Body at Work and the Work of Being a Body workshop tijdens Dutch Design Week (© Barbara Medo)